

İZMİR'den

HİKMET ÇETİNKAYA

Süper Sıkıntı

- Süper emeklilik kendini şimdi süper sıkıntıya bıraktı. Süper emekliler, haklarını alabilmek için yasal dayanaklar arıyorlar.

Bu yasal dayanak ne olabilir ?

Hukukçular süper emekliliği eski deyimle "müktesep hak" yani "kazanılmış pay" olarak nitelendiriyorlar. Kamu ve yönetim hukukunda yürürlüğe giren bir yasanın tüm sonuçlarıyla geçerli olduğunu ve bu yasadaki yararlanarak elde edilen bir konumun artık geri alınmayacağını belirtiyorlar.

Yani verilen hak geri alınmaz!..

9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Seyfullah Ediş, süper emeklilik konusuna ilişkin görüşlerini açıklarken çarpıcı örnekler de veriyor. Prof. Ediş, "Ortada anayasaya aykırı bir durum var" deyip ekliyor:

— Ama bu süper emeklilerin değil, diğer 1 milyon 200 bin emeklinin durumu...

Prof. Ediş devam ediyor:

"Süper emeklilik devletin, vatandaşın sosyal güvenliğini sağlamada kullandığı bir yöntemdi. Bu aşamadan sonra diğer normal emeklilerin durumu anayasaya aykırıydı. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarına saygı duymamız gerekir. Ama ben, böyle düşünmüyorum. Süper emeklilikte dondurmaya da ben anlayamadım. Kazanılmış bir hak nasıl geriye alınır? Süper emeklilik bir statüdür. Kamu ve özel hukuka göre yasal bir düzenleme yapıldığında bu yasanın insana getirdiği tüm sonuçlar artık değişmez."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut'un aşağıdaki sözlerine de tepki duyuluyor.

Şöyle diyor Aykut:

— Eğer süper emeklilik için yatırdıkları 4 milyon 200 bin lirayı bankaya faize verselerdi, elde edecekleri para süper emeklilikten sağladıkları faydadan daha fazla olmayacak. Bakan İmren Aykut'a hukukçuların verdiği yanıt ise şöyle:

— Sosyal adalet kavramı bu şekilde değerlendirilemez. Süper emeklilik konusu tasarruf yapma amacına yönelik değil, paranın hukuk deymi ile 'nemalandırılmasıdır'. Sosyal güvenlik müessesesi bu tür bir değerlendirmeyi kabul etmez. Önce ilanla şu kadar para yatır, süper emekli yapacağım diyorsunuz, sonra bu hakkı geri alıyorsunuz. Bu olmaz.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyesi Av. Güney Dinç, "ANAP iktidarı kazanılmış hak konusunu işine geldiğinde kabul ediyor, işine gelmediğinde sırt çeviriyor" diyor. Dinç, "İşte buna bir örnek" deyip şunları söylüyor:

— İstanbul Boğazi'ndeki yapılaşma ve buradan yabancılara mülk satışına ilişkin yasa. O yasa çıktığında bir çok kişi inşaata başladı. Yasa iptal edildiği zaman inşaatlar ilerlemişti. Ama bu konuyu kazanılmış hak olarak değerlendirdiler ve o inşaatları yıkmadılar. Süper emeklilik konusuna da böyle yaklaşmak gerekir. Şimdi şöyle bir geriye dönüş yapmakta yarar var. Süper emeklilik konusu gündeme geldiğinde, özellikle Petrol-İş, olayı çok yönlü araştırdı, somut örnekler verdi. Ama ANAP iktidarı bu önerilere, sorunlara hiç eğilmedi. Nedense hep görmemezlikten geldi.

Örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

— Yıllarca tavadan prim ödemiş pek çok kişi yasal grev haklarını kullandığından, işverenin lokavtına maruz kaldıklarından, işyerleri kapandığından, çok kısa bir süre de olsa işsiz kaldıklarından, hastalık veya diğer mazeretleri ile son beş yıl eksik prim ödediklerinden, 1400 göstergenin altına düşmüş ve düşmekte ve böylece de süper emeklilikten mahrum kalmaktadırlar. Yasa uygulamaya konunca, emekli olan ve emeklilik başvurusunu yapanlar arasında 1400 göstergeli tutturabilenler, Bakanlar Kurulu'nca saptanan geçici gösterge tablosundaki derece ve kademelerden kendilerine düşeni borçlanarak, primlerini ödeyeceklerini kuruma yazılı olarak bildirirler. Belirledikleri göstergenin katsayı ile çarpımının yüzde 20'si kadar aylık primin, 5 yıllık tutarını peşin ödeyenler hemen, taksitle ödeyenler ise borçlarının bittiği aydan itibaren süper emekli maaşlarını alacaklardır.

— Birinci derecenin 5. kademesi üzerinden borçlanmak isteyen bir emekli, yürürlükteki katsayı 70 olduğu için, 5000 x 70x%20 = 70.000 TL. aylık prim ödeyecek ya da bu primin 5 yıllık tutarı olan 70.000 x 12 x 5 = 4.200.000 TL. peşin yatırarak süper emeklilikten yararlanabilecektir. Süper emekli olabilmek için 1987'de 4.200.000 TL. peşin yatırılması gereken tutar, 1988'de 5.050.000 TL. oldu.

— Borcunu ödeyen kişi eğer aylık bağlama oranı, örneğin %70 ise 5000 X 70 X %70 = 245.000 TL.'sini normal emekli maaşına ek olarak aldı. En yüksek emekli aylığı 117 bin 300 lira olan bir işçi emeklisi, süper emekliliği hak etse bile 5 yıl sonra alabileceği süper emekli aylığı için nasıl bir ayda 70 bin lirasını prim borcu ödeyebilir ya da 4 milyon 200 bin lirayı nasıl bir kerede yatırabilir? Bu soruya olumlu yanıt vermek güç.

Görüyorsunuz ya süper emekliliği sıkıntıya sokan sorunlar, 1987'nin ikinci yarısında yürürlüğe giren 3395 sayılı yasayla birlikte başlamış...